

Lenartovský meteorit

(The Meteorite of Lenartov)

Ján Sadiš

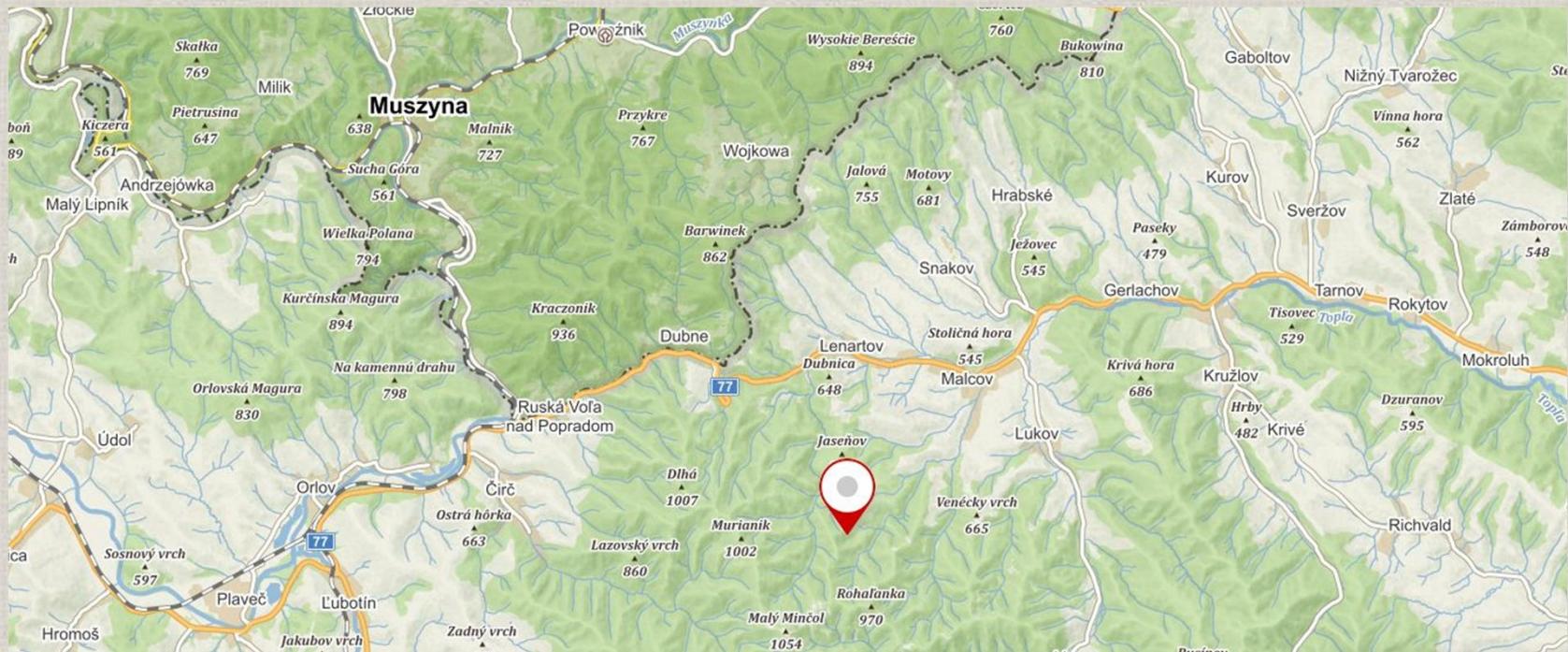
Objav Lenartovského meteoritu

The discovery of The Meteorite of Lenartov

- objavený v roku 1814 v blízkosti obce Lenartov (Slovensko, Prešovský kraj, okres Bardejov)
✓ Discovered in 1814 near the village called Lenartov (Slovakia, Prešov region, Bardejov district)
- hmotnosť cca 108 kg
✓ Weight approx. 108 kg
- presne miesto nálezu nie je známe, existuje niekoľko domnienok
✓ Exact place of the discovery is unknown, several suggestions exist
- najpravdepodobnejšie (podľa dochovaných správ aj domácich obyvateľov)
je to približne na rozhraní chotárov obcí Lenartov, Lukov a Malcov (49,2740°N a 21,0225°E)
✓ The most probably (according to retained information from local people) the place is the
cadastral interface of the villages of Lenartov, Lukov and Malcov (49,2740°N a 21,0225°E)

Objav Lenartovského meteoritu

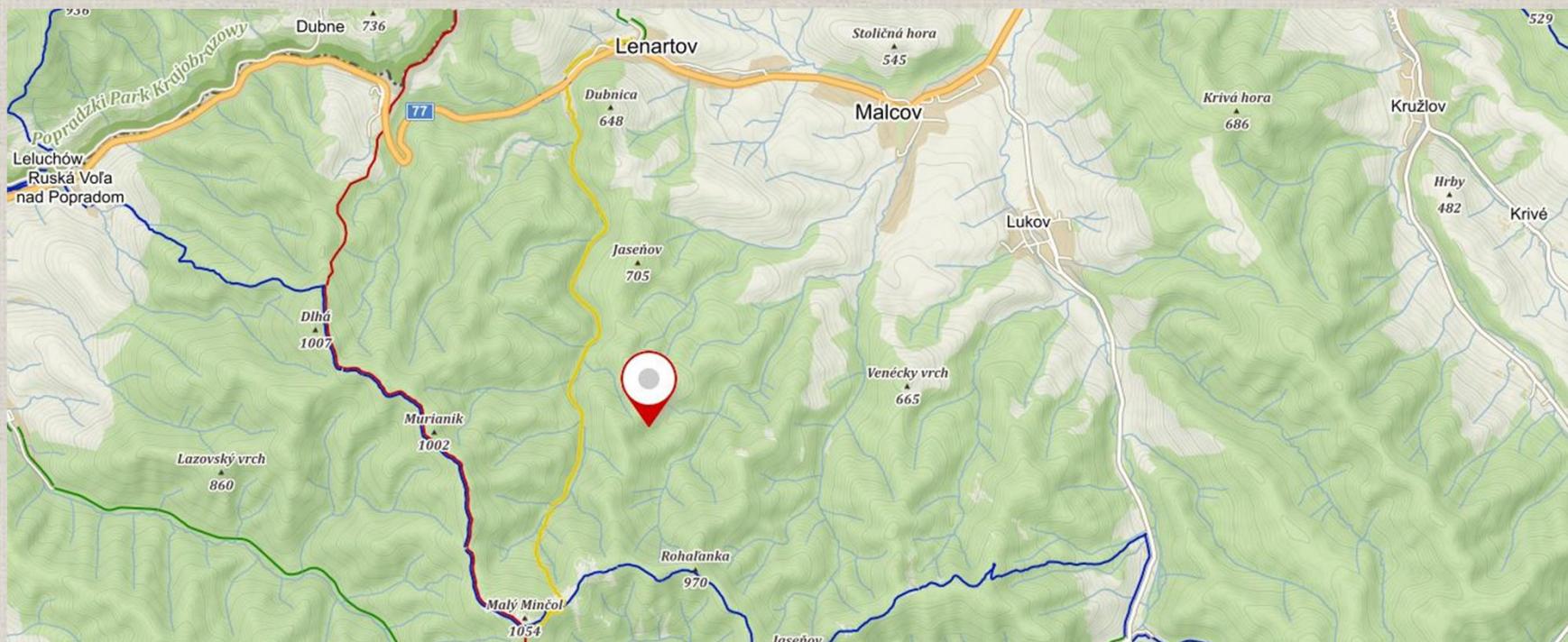
The discovery of The Meteorite of Lenartov

Mapa 1: Miesto dopadu (Zdroj: www.mapy.cz)

Map 1: Place of impact (Zdroj: www.mapy.cz)

Objav Lenartovského meteoritu The discovery of The Meteorite of Lenartov

Mapa 2: Miesto dopadu (Zdroj: www.mapy.cz)

Map 2: Place of impact (Zdroj: www.mapy.cz)

Objav Lenartovského meteoritu

The discovery of The Meteorite of Lenartov

- legenda hovorí, že meteorit našiel bača, ktorý sa chcel napíť zo studničky, odhodil svoju palicu a ta cinkla
  - ✓ A legend has it that the meteorite was found by a shepherd whose stick clinked the moment he threw it away when he wanted to drink from a well
- bača po odhrabani lístia, zistil, že pod ním sa nachádza kus železa
  - ✓ The shepherd found a piece of iron after he cleaned fallen leaves from the place
- najskôr chcel svoj objav utajíť, pretože si myslel, že je to striebro, ked' zistil, že kus kovu nie je zo striebra, chcel ho použiť na výrobu nástrojov, neskôr na odliatie zvonu (zistil, že na takéto využitie nie je vhodný)
  - ✓ At first he wanted to keep his discovery as a secret as he thought it could be silver when he realised that the piece of metal is not silver, he decided to use it to make tools, later to make a bell (he realised that it is not suitable for such use)
- objav dlho neostal tajomstvom a ked' sa o ňom dozvedel miestny pastor, okamžite to oznámil zemepánovi Jozefovi Kapymu.
  - ✓ The discovery did not stay secret for long time and local priest told about it landlord Jozef Kapy

Ako sa Lenartovský meteorit dostal do Maďarského prírodovedného múzea How the Meteorite of Lenartov got to Museum of Natural Sciences in Hungary

- Jozef Kapy z Kapušianskeho hradu (Slovensko, Prešovský kraj, Tulčík) o.i. cisársky a kráľovský radca bol vzdeleným zemepánom
  - ✓ Jozef Kapy from Kapušany Castle (Slovakia, Prešov region, Tulčík), he as an emperor's adviser was well educated landlord
- okamžite urobil potrebné opatrenia, aby meteorit získal (vykúpil ho)
  - ✓ He made immediate action to get the meteorite - and bought it
- nález odoslal M. Sennowitzovi do Prešova (M. Sennowitz – riaditeľ prešovského dievčenského ústavu, prírodovedec, zberateľ minerálov)
  - ✓ The meteorite was sent to M. Sennowitz in Prešov (M. Sennowitz – director of girls' institute in Prešov, scientist, minerals collector)
- M. Sennowitz – bližšie skúmanie ukázalo, že ide o prírodné železo, navrhol polovicu nálezu odoslať do Maďarského prírodovedného múzea
  - ✓ M. Sennowitz – examination showed that the meteorite is made up of natural iron, so he suggested to send its half to Museum of Natural Sciences in Hungary

Ako sa Lenartovský meteorit dostal do Maďarského prírodovedného múzea How the Meteorite of Lenartov got to Museum of Natural Sciences in Hungary

- Kapy poveril miestnych kováčov a zámočníkov jeho rozkúskovaním
  - ✓ Kapy asked local blacksmiths and locksmiths to cut it into pieces
- podarilo sa to až pomocou špeciálnych píl z Anglicka po 29 dňoch
  - ✓ They were successful only after 29 days using special saws from England
- najväčší kus cestoval do Maďarského prírodovedného múzea, kde sa dostal k Ludwigovi Tehelimu, menšie kusy sa delili ďalej a putovali či už do verejných a súkromných zbierok, univerzít a pod.
  - ✓ the biggest piece was sent to Museum of Natural Sciences in Hungary, where it was further examined by Ludwig Tehel; smaller parts were further divided into pieces and went to public or private collections, universities etc.

Objav Lenartovského meteoritu

The discovery of The Meteorite of Lenartov

Najväčšia časť Lenartovského meteoritu medzi stálymi exponátnimi
Maďarského prírodovedeckého múzea, po stranach so stopami rezov
uskutočnených vo viacerých smeroch. (Zdroj:
http://real.mtak.hu/35274/1/Annals_HNHM_2015_Vol_107_131.pdf)

The main mass of the Lenarto meteorite at the permanent exhibition
of the HNHM. Cuts are visible on the lateral sides of the specimen.
(Zdroj:
http://real.mtak.hu/35274/1/Annals_HNHM_2015_Vol_107_131.pdf)

150 rokov hvezdárne v Hurbanove, 25.11.2021

Hypotézy o pôvode

Hypothesis about its Origin

- v tomto období meteoritika bola novinkou
  - ✓ Meteoritics was brand new discipline those days
- nález sa skôr považoval za obyčajnú zliatinu železa (roztavený zvon, odpad z hute a pod.)
  - ✓ The meteorite was thought to be rather regular iron composition (smelt bell, smelt house waste)
- Tehel najskôr zastaval názor, že je to meteorit, neskôr po kvantitatívnom preskúmaní upustil od svojho názoru
  - ✓ Tehel thought at first that it is the meteorite, but later quantitative research changed his mind
- Sennowitz a Tehel ostali zástancami pozemského pôvodu, zahraničný (Chladni) sa prikláňali k vesmírnemu pôvodu
  - ✓ Sennowitz and Tehel advocated earthbound origin; foreign researchers (Chladni) advocated cosmic origin
- v dejinách meteoritiky mal veľký význam, pretože kusy z neho sa dostali do mnohých inštitúcií a tým pádom bol dostatočne dobre preskúmaný
  - ✓ The meteorite played important role in the history of meteoritics since its pieces were sent to many institutions and therefore were well examined

Lenartovský meteorit v zbierkach

The Meteorite of Lenartov in Collections

- najväčšia časť v Maďarskom prírodovednom múzeu
  - ✓ The biggest piece is in Museum of Natural Sciences in Hungary
- je veľmi ľahké určiť, kde všade sa časti meteoritu nachádzajú, pretože v tej dobe sa v značnej miere obchodovalo z minerálmi a navyše ešte neexistovalo mnoho verejných zbierok
  - ✓ It is very difficult to say where are all the parts of the meteorite, because the trade with minerals was flourishing those days and not many collections were public
- podľa G. Pappa (2015) sa 91,0 kg nachádza v súčasnosti v 57 verejných zbierkach, o súkromných nie je dostatok informácií
  - ✓ According to G. Papp (2015) approximately 91,0 kg can be found in 57 public collections, while information about private collection is missing
- z Lenartovského meteoritu sa vyrábali aj predmety (meče a pod.)
  - ✓ The Meteorite of Lenartov was used to produce objects as well – swords etc.

Ako to vyzerá dnes v Lenartove v súvislosti s meteoritom Contemporary Lenartov and the meteorite

- pamätník v strede dediny osadený v roku 2014 (200 rokov od nálezu)
✓ Monument in the middle of the village was built in 2014 (200 years since the discovery)

Pamätník v strede dediny (Autor: Marian Dudra)
Monument in the middle of the village (Author: Marian Dudra)

150 rokov hvezdárne v Hurbanove, 25.11.2021

Ako to vyzerá dnes v Lenartove v súvislosti s meteoritom Contemporary Lenartov and the meteorite

- k miestu dopadu vede polná cesta
- ✓ A path leads to the place of impact
- miesto je neudržiavané, označené len tyčou aj to nie veľmi presne
- ✓ The place is unkept, marked by a rod, even thou not very precisely

Miesto dopadu (Author: Marian Dudra)

Place of impact (Author: Marian Dudra)

Zdroje: References:

PAPP, G.: Az 1814-ben talált lénártói (hivatalos nevén Lenarto) meteorit története. [2015].
[online], [2021.11.25], dostupné na:
[<http://real.mtak.hu/35274/1/Annals_HNHM_2015_Vol_107_131.pdf>](http://real.mtak.hu/35274/1/Annals_HNHM_2015_Vol_107_131.pdf)

PAPP, G.: História lenartovského meteoritu (oficiálny názov Lenarto) nájdeného v roku 1814.
[online], [2021.11.25], dostupné na:
[<https://lenartov.sk/wp-content/uploads/2020/07/Hist%C3%A1ria-lenartovsk%C3%A9ho-meteoritu-n%C3%A1jden%C3%A9ho-v-r.-1814.pdf>](https://lenartov.sk/wp-content/uploads/2020/07/Hist%C3%A1ria-lenartovsk%C3%A9ho-meteoritu-n%C3%A1jden%C3%A9ho-v-r.-1814.pdf)

Ďakujem za pozornosť